

EDUCACIÓ I MILITARITZACIÓ: UN BINOMI INCOMPATIBLE

El tema de la militarització i tot el que comporta -exèrcit, missions de pau, uniformes, exaltació de la defensa i la seguretat, etc.-, està impregnant cada cop amb més assiduitat la nostra societat i, per extensió, tot l'àmbit educatiu. Descubrim elements militaristes dins d'espais lúdics i recreatius, però també dins del currículum, com en el cas de l'assignatura d'“Educació per a la Ciutadania”, en què es pot trobar la proposta de defensa de la pau i la resolució dels conflictes des de l'acció dels exercits humanitaris.

En aquest sentit, podem trobar un ampli ventall d'exemples on els elements bel·licistes i militaristes es van instal·lant dins la cultura i la societat d'una manera suposadament ‘innòcua’ i “inevitable” dins un estat democràtic i plural:

- Saló ESTUDIA: any rere any hi ha estands de les Forces Armades i dels Mossos d'Esquadra on, per cert, la seva ‘posada en escena’ atrau significativament el jovent (majoritàriament masculí, encara que no pas exclusivament).
- Saló Nàutic: ja fa uns anys que des de la direcció del Saló es promou el ‘bateig del mar’, que és una activitat dirigida a l'alumnat de primària perquè visitin una fragata de l'armada espanyola amb què fan una volta pel port, per conèixer-ne el funcionament i les tasques que fan els/les soldats de Marina.
- Visita de militars als centres de secundària per donar a conèixer la ‘professió de soldat’; igualment es planifiquen jornades de portes obertes a les casernes militars perquè les visitin el jovent, com una activitat planificada dins els currículum.
- Enviament de llibres, calendaris, material videogràfic, etc, per difondre les tasques humanitàries, de defensa del medi ambient, etc., de l'exèrcit. La darrera proposta ha estat enviar a tots els centres educatius un llibre per treballar diverses unitats didàctiques de l'assignatura “Educació per a la Ciutadania” amb el títol *“La Defensa, compromiso cívico y solidario al servicio de la paz”*, signat per ADALEDE, el Ministeri de Defensa i el Ministeri d'Educació i Ciència.
- Saló de la Infància: també és tradicional la presència de la Policia, els Mossos d'Esquadra, etc., amb propostes d'activitats de risc (amb desplegament d'uniformes, motos i altres vehicles) per a nens i nenes de totes les edats.
- Exhibició aèria de la “Festa del Cel” dins les activitats promogudes per l'Ajuntament de Barcelona durant les Festes de la Mercè, que aplega una gran quantitat de públic, ja que és una activitat ‘espectacular’ molt publicitada.

Totes aquestes accions de ‘màrqueting’ dels cossos armats responen a la necessitat i l'interès d'entrar a les escoles amb l'objectiu d'augmentar la seva acceptació social, una estratègia per intentar que la població i el jovent en tinguin una imatge més positiva.

És un discurs que destaca el paper de l'exèrcit en tasques humanitàries però invisibilitza altres qüestions com ara la perpetuació de valors basats en la

disciplina jeràrquica, en el valor i la utilització de la força i de les armes. Com a educadores i educadors no podem restar impassibles davant aquesta utilització que es fa dels espais públics i educatius com a eina de transmissió d'aquests valors i el que representen en tant que perpetuadors d'una societat androcèntrica, patriarcal i militarista.

Així doncs, la qüestió que la societat, i sobretot el sector educatiu, s'ha de plantejar és si l'escola ha de ser el mitjà o l'espai on es mostri la cara "amable" dels cossos armats i de les seves accions, com les campanyes que ressalten tasques de cooperació o d'ajut humanitari, com si l'exèrcit i la policia fossin una ONG. Per molt que ens vulguin disfressar "les bondats" dels exèrcits en temps de pau, i les seves accions de solidaritat i humanitarisme, no podem oblidar que des dels currículums educatius es transmeten uns valors democràtics, que estan molt lluny –al nostre parer- dels que pretén 'educar' l'exèrcit.

Aquesta creixent presència militarista als espais educatius ens preocupa i molt, perquè des de sempre USTEC-STEs ha rebutjat i s'ha posicionat decididament en contra de qualsevol signe o element militarista i bel·licista en l'entorn educatiu i lúdic, participant en campanyes, accions i iniciatives socials amb aquesta finalitat. Hem elaborat també diferents propostes didàctiques en relació a l'educació per la pau i la *noviolència*, el treball de resolució i regulació pacífica dels conflictes, el treball solidari i el respecte a la diversitat, totes des d'una perspectiva coeducativa. Aquests valors són presents en una bona part de l'ideari del professorat i es transmeten i treballen en els centres educatius del nostre país, perquè la ciutadania del futur prengui consciència que la violència, les desigualtats i el sexisme no han de tenir lloc en la construcció de la societat. És llarga la tradició de l'escola catalana quant al seu pronunciament com a antimilitarista i pacifista.

Tanmateix, és necessari estendre aquesta visió entre tot el professorat i l'alumnat. Hem d'actuar davant tota mena d'accions i incursions militaristes continuades, per debatre i crear opinió crítica entre tota la comunitat educativa. Hem de prendre la iniciativa com a docents, com a mares i pares, com a ciutadans i ciutadanes, en definitiva, per no participar en aquesta mena d'actes, per no donar suport a cap activitat on les armes i els uniformes hi siguin presents, per no deixar-nos enredar per l'alternativa "laboral-professional" de l'exèrcit.

QUINA ACTITUD TÉ EL DEPARTAMENT D'EDUCACIÓ?

Pensem que la política educativa de la Conselleria en aquesta temàtica és contradictòria, ja que per una banda ofereix programes d'innovació educativa en mediació i resolució de conflictes, en coeducació, etc; i per una altra, accepta i facilita el lliure accés als cossos armats perquè promoguin diferents activitats, propostes lúdiques i materials entre l'alumnat de tot Catalunya, tal com hem assenyalat.

USTEC-STEs, junt amb altres associacions i entitats de la societat civil, duu anys manifestant als/les titulars de la Conselleria d'Educació el nostre rebuig i desacord per la presència militar al Saló ESTUDIA, alhora que els demanem una resposta clara sobre el tema. Volem saber quines decisions prendrà i

quines pressions exercirà el Departament d'Educació en relació a la presència dels cossos armats als espais educatius. Considerem inadmissible que es mantinguin espais clarament bel·licistes en el marc d'una activitat de formació, en la qual el Departament té un paper cabdal, ja que n'és el coordinador.

A LA CONSELLERIA D'EDUCACIÓ LI DEMANEM:

- 1.- que el conseller faci una declaració pública i ferma del que pensa sobre la presència de forces armades en àmbits educatius.
- 2.- que rebutgi qualsevol presència de cossos armats als espais educatius. Pensem que ja ha arribat el moment per acabar definitivament amb aquesta situació.
- 3.- que el seu Departament prengui mesures coherents amb la política 'pacifista' del govern de Catalunya i no permeti la inclusió de cap cos armat dins del Saló ESTUDIA, i que s'impliqui més en aquest tema i dediqui tots els recursos necessaris per a la implantació de l'Educació per a la Pau i la Coeducació dins els currículums educatius.

PROPOSTES PER TREBALLAR EN L'ÀMBIT EDUCATIU:

- .- Proposem treballar per la regulació i resolució pacífica dels conflictes al nostre entorn més proper: l'aula, els grups d'iguals, el barri...
- .- Proposem negar-nos a col·laborar amb la violència social i estructural, evitant emprar un llenguatge bel·licista i violent, com també rebutjar l'ús de videojocs i cançons carregades de violència, de discriminació, de desigualtat, d'abús de poder, d'amenaques, de por i de mort, contrarestant l'efecte "violència - ús d'armes - defensa - seguretat" amb material crític i alternatiu com pel·lícules, llibres, documentals, teatre, etc, dins les nostres aules i claustres.
- .- Proposem neutralitzar l'allau de notícies sobre guerres i conflictes presentats pels mitjans de comunicació al servei d'interessos geopolítics, i fomentar la difusió de totes les accions i iniciatives de pau que des de fa temps estan portant a terme diferents grups socials, sobretot les dones antimilitaristes i pacifistes, dins el nostre entorn educatiu, però també als mitjans de comunicació alternatius.
- .- Proposem de fomentar la solidaritat i la justícia social a través de senzilles accions quotidianes entre nosaltres, i a favor les persones més desfavorides del nostre entorn, del municipi, d'arreu del món.
- .- Proposem tornar a promoure la Campanya d' Escoles Objectores i Escoles per la Pau a tots els centres educatius de Catalunya.
- .- Proposem de fomentar l'objecció fiscal per tal que cap dels nostres impostos vagi a parar als pressupostos de Defensa ni financii investigacions militars.

Crida a la comunitat educativa

Convidem a la comunitat educativa -professorat, alumnat, famílies, etc- i a tota la societat a manifestar el seu rebuig davant de qualsevol senyal, acte o propaganda de caràcter militarista dins els espais educatius i lúdics.

LES ARMES NO EDUQUEN. LES ARMES MATEN

Febrer 2008. USTEC-STEs (IAC)